

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 e
 Utoljára háború borítva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 e
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 e

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetféltől és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség hírdetéseit visszafizetés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 6.

Az ipartörvény módosítása.

(K. Ö.) Az ipartestületek országos gyűlésüket az idén Szabadkán szeptember 8—10-ike között tartják meg. Mint minden ipari kongresszus, úgy ez az idejé is az iparnak életbe vágó két nagy kérdésével fog foglalkozni, u. m. az ipartörvény módosításával és az önálló vámterület kérdésével. Magától értetődik, ha az iparnak bajival és az azok gyógyulását célzó eszközökkel akarunk foglalkozni, akkor nem lehet ennél a két kérdésnél megállnunk, hanem ki kell terjeszkednünk mindazokra a dolgokra, melyek az ipartermelési és értékesítési viszonyaira, az ipari közigazgatásra, az iparüzési jog megszerzésére és gyakorlására, a munkaadó és alkalmazott közötti jogviszony szabályozására, az üzleti versenyre és az egyesülésre és szervezkedésre vonatkoznak.

Kétségtelen azonban, hogy az első teendő az ipartörvény módosítása. A kézmű és általában a kisipar követelése ezen a téren az iparüzési jog, illetve gyakorlat és az iparosok testületi kérdésére vonatkoznak. — Kongresszusról kongresszusra megismétlődnek ezek az óhajok és annyi eredményök már is volt, hogy a kereskedelmi minisztérium a törvény módosításra vonatkozó anyagból három kötetet tett közre. Eddig azonban még nem tudjuk, hogy a hivatalos körök a

képesítésnek mily elvét szándékoznak hazai joganyagunkba átültetni. Vajjon a szoros osztrák képesítés elvét, vagy bizonyos fontos korlátozásokkal a szabad iparüzés elvét, mint az Németországban honosult meg. A szabad fejlődést tulságos korlátok közé szorítani nem szabad, de a két elv bármelyikét is kövessük, a szabadiparnak oly formáját, mely a tudás helyett a tőkének és élelmességnek biztosítja a diadalt, egyszer és mindenkorra ki kell küszöbölnünk hazai törvényalkotásunkból.

Az ipartörvény módosítására vonatkozó ipartestületi követelések egyébként a következők. Kivánják a képesítés elvének hatályosabbá tételét. Kivánják a tanoncügy rendezését. Tanonc csak az lehessen, aki a népiskolát kielégítő eredménnyel elvégezte és írni és olvasni tud. Kivánják a fakultatív szakvizsga behozatalát. Erre azért van szükség, mert az érvényben levő ipartörvény nem tartalmaz oly intézkedést, mely az iparost önképzésre serkentené. A törvény nem tesz különbséget a között, aki 2—3 évet eltölt úgy ahogy az iparban és aközött, aki 2—10 évet dolgozik és valóságos szakképzett műiparosnak küzdötte fel magát. Kivánják az iparösszervezet megteremtése céljából a kötelező ipartestületeket. Minden képesítéshez kötött ipart üző valamely ipartestületnek tagja legyen. Az ipartestületek azonban feladatuknak csak akkor fognak megfelelni, ha hatósági teendőikkel ru-

háztatnak fel. Legalább is azokat a hatósági jogokat gyakorolhassák, melyeket ez idő szerint az elsőfokú iparhatóságok gyakorolnak. Az ipartestületek teendői között felemlítendő az ipari szövetkezeti ügy ellátása, minek már eddig is sokat köszönhet hazai kisiparunk. És bizonyára az is sokat lendítene a kisipar helyzetén, ha az ipartestületek a kereskedelmi és iparkamarákkal szorosabb összeköttetésbe lépnének. A kamarák mégis csak távolabb vannak a kisipartól, semhogy annak minden ügyében kellő érzékkel bírnának. Az ipartestületek közelebb vannak hozzá, tehát jobban is felismertetik a kisipar szükségletét.

Körülbelül ezek volnának a kisiparnak az ipartörvény módosítására irányuló követelése. A szabadkai kongresszus ezeket a követeléseket újból hangoztatni fogja. Kivánatos azonban, hogy ne csak a kongresszusi akták szaporodjanak, hanem hogy a közvélemény nyomása alatt a törvényhozás is oly állapotokat teremtsen, melyek lehetővé teszik a kisipar boldogulását. Hová lett virágzó kézműiparunk, hová jómódu értelmes iparos társadalmunk? Elfujta őket az a nagy szabadság melyet az ipartörvény megteremtett. Azon legyünk, hogy a nyomorgó kisiparosból jómódu iparost teremtsünk. Az ipartörvény jelzett alakban való módosítása bizonyára ezt a célt fogja szolgálni.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Pusztai élet.

Írta: Szilágyi Béla.

Itt állok a pusztá közepében. Körülöttem ezer színárnyalatban pompáznak a rét virágai, melyeknek kelyhéből mézet lop a méh, és illatát messze ragadja a meleg nyári szél. Körül tekintek a délibábos rónán. Főnséges csend és nyugalom honol itt, csupán a fák lombja zizeen olykor olykor, ha át surran rajta a lágyan sutogó szellő. Elmerengve nézem a nagy messziséget... Hol vagytok Erdély főnséges bércei, melyeket a hó tiszta leple takar? Hol vannak a zuhatagok, melyeknek locsogása örök zajt kölcsönöz a tájnak, s hol vannak a meredek falak, melyek visszhangozzák a kakukk szólását? Nem!... az alföldi rónának más csodái vannak. A nagy messziségben déli bábok és kalászkok ringnak. A hegyvidék lakója csodálattal néz itt körül. Nem fényvesek és tölgyek koszorúja borítja a tájat. Ezek helyett néhol törpe fűzek, vagy magasra nyúló nyárfák rezgetik ezüst színű levelüket. A hajnal pirja hamarabb szál az égre, mint a hegyek között. A nap méltóságteljesen emel-

kedik föl, mely bibor palástot ölt magára és lassan-lassan teljes fényével ragyogja be a tájat. A nap korongja még a föld alatt látszik pihenni, ahonnan hirtökül egy pár sugár tör elő, jelezve az ébredést, melyen aztán ismét sikra száll a munkás emberiség, hogy küzdjön a kenyernek mindennapi biztosításáért.

Napkeltekor már megindul az élet a pusztában. A hosszú, fehér istállóból ki hallik a bárányok kolompja. A csikók szilajon ugrálnak a friss harmatos gyepon, a melyen a nyájak serege legelész. A reggeli szellő lágyan suhog végig a szabad teren, és meg ringatja a puszták kalászait, melyek tövében pacsirták rakják fészkeket. Meg indul a kaszások serege. Munkába állnak és mintegy varázs-ütésre hajlik derekuk, minden hajlásnál egy-egy kasza csapás, és minden csapástól egy-egy marék élett hull le a föld kalászából.

Kicsiny fészkek van a kalászkok tövében, amelyből csak imént repült föl az anya pacsirta. Magasra száll, és édes kicsiny ajakáról messze száll az ének. Szegény kis madárka!... Még nem haladtak el fészkek felett a kaszások... ám ki tudja? Mire vissza térsz légi utadból rá találsz e már kicsinyeidre? vagy szét vágja kis

otthonod a kegyetlen aczél, melynek éle előtt minden virág — s levél az örök hervadásba vész?...

A pusztá sikkját a vén Berettyó szeli át, amelyre itatni jár a gulyás és a réz kolompnak hangjába bele cserdül egy-egy ostor csapás, melyet a béres gazda a veszekedő bikákat veri szét.

Néha a mindennapi egyformaságot érdekes jelenség zavarja meg. A falu mintegy két puska-lövésnyire van innen, de már hallik a gulyás dudája, amelyet a falu nyáját gyűjti össze, mely aztán kint napestig legelész. Szeli den ballag elől a falu bikája. Hatalmas szarvait két nagy rézgomb terheli, utána lassan ballagnak a többiek, amiglen kiérnek a közös legelőre. A kis gulyás aztán közzé cserdit a karikásával és rá kiált az ő kedves bikájára. — Nye ide nye!... Bimbó te hé!...

Aztán leül egy tűzfa tövébe Kun görcsöt köt a karikására, elő veszi furulyáját; s

Fujja fujja, bánatosan fujja
 Benne van a szive lelke buja —
 Csak még egyszer nézhetne beléje,
 Balogh Julis szépséges szemébe....

Uj üzlet!

Tekintettel az iskolaév bekezdésére a m. tisztelt **szülők figyelmébe** ajánljuk raktárunk megtekintését, hol **gyermek fehérneműek, paplanok, harisnyák és minden felruházásra szolgáló cikkek**

Uj üzlet!

óriási választékban s olcsó szolid árakban kaphatók.

Őszi divatújdonosságokból nagy választék. Selymek rendkívüli olcsó árakban.

B. pártfogásukat kérve kiváló tisztelettel:

Kenyeres és Engländer, Szt.-László-tér,

(a Janky-téle fűszer-üzlet Kossuth) utca felé eső szomszédságában

A politikai válság.

A vezérő bizottság tegnapi határozata, melylyel a kormány vád alá helyezését kimondotta, egyszeriben megfordította a helyzetet. Most már kétségtelen, hogy a szeptember 15-iki ülésen nem történhetik egyéb, mint a Ház elnapolása. A vezérőbizottság mindenféle taktikát keresztülhuzott a vád indítvány elfogadásával. A kormány radikális programmal akarta a koalíciót megbontani s az ország közvéleményét megváltoztatni, a parlamentet pedig a szociáldemokrata felvonulással akarta pressionálni.

A jól körül czirkalmazott tervből pedig nem lesz semmi. A kormánynak nem lehet sürgősebb dolga, mint megakadályozni az indítvány beadását. És így a szeptember 15-iki ülés előre láthatólag felette rövid lesz. Jóformán csak addig fog tartani, amíg felolvassák a király kéziratát, amelyben ismét szünetet ad a parlamentnek. Hogy aztán mi történik, annak a kigondolására ebben a pillanatban csakugyan szegény a képzelőtehetség.

Ha szinte elképzelhetetlen is, úgy látszik, komolyan veszik az új választásokat. A *Pester Lloyd* ma reggeli vezércikkében többek közt ezeket írja:

«A királynak megvan a joga, minisztereit tetézése szerint kinevezni s a parlament bizalmatlansági szavazata daczára hivatalban tartani — s csak arról van itt szó, hogy a parlamenttől a nemzethez apelláljanak. Azt az appellátát nemcsak, hogy nem karúlik el, hanem egész határozottsággal hirdetik, hogy kílátásba veszik. Talán sokkal hamarabb be is következik, mint ahogy eddig hitték.»

A magyar-szláv szövetség.

A szászországi Chemnitzben megjelenő »Allgemeine Zeitung« írja ezt a különös közleményt:

Ausztria kulisszái mögött a németellenes pártok veszedelmes játékot űznek, melynek tonalái a cseh, lengyel, horvát és — magyar politikai pártok kezében vannak. Jogos feltűnést fog kelteni az a biztos kézből eredő információ, hogy a lengyel politika vezetői s bécsi barátaik között, valamint a magyar par-

lament egy részében is erős az áramlat, melynek az a célja, hogyha Magyarországnak teljesen nemzeti hadserege lesz, elhagyja régi szlávellenes tradícióját és csatlakozást keresnek a lengyeleknél és Lengyelországgal szövetkeznek Oroszország ellen. A magyar parlamentben sok híve van (!) ennek a teóriának s már tetemes pénzáldozatok tettek erre a célra. (Vajjon hol?!). Érdekes, hogy a magyaroknak imputálják, hogy történeti politikájukat más szintre akarják helyezni s a szlávok oldalára állanak. Magyarország minden nagy politikusa, Deák, Andrássy, Kossuth megmagyarázták a népüknek, hogy nehéz óráiban álljanak a németiség és Németország mellé, mert csak így lehet a magyar nemzetet fentartani. Most aztán csapás készül Magyarország ellen. Fejérváry nem akar tágitani és nem riad vissza sima eszköztől. Ott vannak kezégyében a horvátok is, akikkel semlegesíteni akarja a fölös erőt.

Ere a taktikázásra számítanak a lengyelek, a kik már a nagy lengyel birodalom föltámasztásán gondolkodnak. Nagyon érdekes volna mindenestre megtudni, honnan erednek a Lengyelországba küldött pénzküldemények . . .

Megyei közügyek.

Biharmegyei közigazgatási bizottságának ülése.

Tegnap délelőtt tartotta Biharvármegye szeptember havi rendes ülését. A két óráig tartó ülésen több fontos ügy került tárgyalásra.

Dr. Miskolczy Ferencz alispán elnöklete alatt Keszthelyi Zoltán főjegyző, dr. Wallner Ödön m. főügyész, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Varró Domokos kir. főmérnök, dr. Baróthy Pál kir. alügyész, Fetsér Antal, Cziffra Gerő, id. Markovits Károly, Szunyogh Szabolcs, Papp János, Zigre Miklós, Hegyesi Márton, továbbá Balogh János, Balogh Elemér és Jancsó Károly tb. főjegyzők voltak jelen.

A megnyitás után a főorvos jelentését terjesztették elő. Az egészségügyi állapot Bihar megyében augusztus hó folyamán kedvezőtlenebb volt, mint július hónapban. A hivatalos orvosok 5295 beteget gyógykezelték, 357-el többet, mint az előző hónapban. Uralkodó kórok voltak a gyomor- és bélhurut bántalmái,

enyhe lefolyással. A hevenyfertőző betegségek közül a difteritisz, kanyaró, vörheny, hasihagyomány, hökhurut, tüdőmirigylob fordultak elő. Agy- és gerinczhártyalob I esetben fordult elő, Csehi községben s halállal végződött. — A főorvos jelentését tudomásul vették.

A járdvölgyi vasut megállóhelyénél levő utátjáró áthelyezése vált szükségessé. A közigazgatási bizottság a helyszíni szemle idején szeptember hó 30-ra tűzte ki. A feketetői iparvasut közigazgatási bejárását pedig szeptember 23-ára határozták.

Az élesdi hid.

Érdekes vitát keltet az élesdi Körös-híd újjáépítése. A híd a 70-es években épült s jelenleg már teljesen rosz, a közlekedésre veszélyes. Az államépítészeti hivatal az újjáépítés tervét és költségvetését bemutatta a miniszternél, aki helyszíni szemlét rendelt el, azzal, hogy a híd által összekötött utvonat hadászati szempontból is fontos, s ezért a helyszíni szemlére a földmívelési és hadügyminisztérium képviselőit is hívja meg a megye. — A helyszíni szemlét meg is tartották, amelyen a terv és költségvetések ellen nem tettek kifogást s az alispán, mint első fokú hatóság a 100 ezer korona költségek viselésére vonatkozólag akként intézkedett, hogy egyharmad részét a vármegye egyharmad részét a magyarállamvasutak és egyharmad részét a kereskedelmi tárca viselje. Ez ellen az államvasutak és a kereskedelmi miniszter képviselőiben az államépítészeti hivatal felelősséget adott be. Így került az ügy a közigazgatási bizottság elé.

Az alispán a felelősségek elutasítását javasolta, mert a híd által összekötött utat a vasutállomáshoz vezet és így az államvasutak érdekelt fél; a kereskedelmi tárca pedig azért kellett az érdekeltségbe bevonni, mert a miniszter szerint is hadászati szempontból fontos az új híd kiépítése.

Papp János biz. tag elfogadja ugyan az alispán javaslatát a költségek fedezésére, de kifejezést ad azon nézetének, hogy a felsőbb hatóság feloldja az alispán határozatát. Ezután a kérdésben követett eljárást helyteleníteni, mert előbb a híd által összekötött utvonat ki kellett volna volna venni a törvényhatósági utahálózatból s azután kellett volna megtenni a

Ilyen gondolatokkal van tele a szive a kis Kóti Balásznak. És ő amig furulyáját ábrándosan fujta, meg jelen a falu végén Balogh Julis, a furulya szóra, és a kertjök alján teregeti piros keszkenőjét.

Kóti Balázs bal vállára csapja tarisznyáját és egy pillanat alatt ott terem a kerítésnél, oda hagyva nyáját és így szól Julishoz:

— Hej Julis, Julis — hát nem gondoltad még meg?

— Tudja Balázs! . . . én már meg gondoltam! . . . te édes apád is, meg édes anyám is azt mondják, hogy maga engem ugysem tudna el tartani illón. Tudja kend, hogy az én édes apám a falu bírása. Nagyon kemény ember is, csak ahoz a másik legényhez adnak feleségül. Azt is mondják idesék, hogy annak van egy tagba vagy tizenkét hold földje, tehene — gujája, meg egy kis öröksége . . . Magának meg nincsen semmije csak az a kis konvenczió, ami bizony kendnek se elég . . .

— Jól van Julis . . . majd meg látjuk kibanja meg előbb . . .

Szomoruan váltak el egymástól. Julis eltűnt a kut fái között, Kóti Balázs meg lassan balla-

gott elszédelt nyája felé, amely már rég a tilosba járt. Rossz gondolatok fogamzottak meg e közben agyában: Rájok gyujtom a házat a nász éjszakáján. Aztán be zárnak! . . . Nem bánom én azt se. Az én életem már ugyse sokat ér . . .

Tétovázva halad tovább amikor meglátja, hogy heves tusában van a falu legszebb tehene s bikája. A párviadalban az egyik rézgomb lehullott a bika szarváról, és a másik pillanatban már a legszebb tehén szívéen átdöfve terült el a bika szarvától a zöld pázsiton. Ijedve rohan feljök Kóti Balázs. Nagyot cserdit karikásával, de már későn. Biró Julisék tehene ott hevert a földön mozdulatlan, élettelenül.

Szomoruan nézte a kis gulyás a legszebb jószágot, amely Julis tulajdona volt. Ott áll előtte vigasztalanul. Szemei reménytelenül tétovázna a falu határán. Mi lesz ha Biró gazda meg látja legszebb tehénét, amelyben már nincsen egy csepp élet. Elő veszi ismét furulyáját is . . .

Fujja fujja szomoruan fujja,

Bennem van a szive lelke buja,

Hej nem nézhet már többé beléje —
Biró Julis szépséges szemébe.

Még egyszer aztán rátekinett az áldozatra és mielőtt a nap leáldozott volna elindult világgá hátra sem tekintett, csak ment, ment ballagott hátra hagyva nyáját, miglen eltűnt a messzeség ködében.

A forró nyári nap erősen tüzi sugarát a nagy pusztaságra. A déli szél elsiel a párhaj hősei felett. Kóti Balászt már el takarta a messzeség. Nyája pedig legelészett szerte a tilosban . . .

A munka vigan folyik tovább a pusztán. A kasza peng és a közeli nádas sűrűjét egy egy csapat vad rucza fel rebbenése zavarja meg. A pusztaságra a fiatal lányok dalától, kik marokra szedve kötik kétébe és keresztbe rakják az arany kalászokat. Amott egy nyul üti fel fejét és iramodva tűnik el a nagy kukoriczásban. A közeli boglyán golya fészek, melyből kicsiny golyák tájnak hosszú csőröket. Fent a magasban egy sereg daru madár V alakja látszik. A kut gémje irtóztatón nyikorog,

Szülők figyelmébe!

Az iskolai év bekezdésével —

A gyermekek teljes és czélszerű felruházása

legolcsóbb árban, legnagyobb választékban

Leitner Lázár-nál

Nagyváradon, Zöldfa-utcán, a Zöldfa-kávéház ajtajával szemben eszközölhető.

további lépéseket hid ujjá építésére. Azt is kitogásolja, hogy az államvasutak és a kereskedelmi miniszterium is meglettek róva a hozzájárulással, pedig csak egyiket vagy másikat kellett volna bevonnai az érdekeltségbe.

A közigazgatási bizottság az alispán javaslatát fogadta el s a felebbezéseket elutasították.

*

Az állatorvos jelentését tudomásul vették. Az állatjárványok szünőfélben vannak. A száj- és körömfájás csak egy községben, Árpádon volt.

Az okányi tanítóválasztást, valamint a margittai 3 ik r. kath. népiska építési tervét és költségvetését jóváhagyták.

Ujváry Ödön bihariószegi lakos szegény gyermekek felruházására 50 koronát, a Bihar-diószegen feállítandó első óvoda céljaira telket és egy épületet, a 2 ik óvoda céljaira pedig 1000 koronát adományozott. Az alapítólevelet elfogadták s felterjesztik a miniszterhez.

A tatarosi gyártelepnek a hagymádfalvai posta körletéből a mezőtelegi 2. sz. postahivatal körletébe akarja csatolni a postaigazgatóság s ez irányban véleményt kér a közig. bizottságtól. Az előadó az átcsatolás véleményezését javasolta.

Papp János az átcsatolást a közönség érdekeire károsnak tartja.

A közigazgatási bizottság az előadó javaslatát mellőzte s a főszolgabírótól véleményt kér, a helyi viszonyok figyelembe vétele alapján.

Nem fizetik az adót.

A kir. pénzügyigazgató jelentése az ex-lex jegyét viseli magán. Az egyenes állami adók 5.093,343 kor. 18 fillér. Juliusban 34017 kor. 83 fillért egyenes adót fizettek be július hónapban (1903. júliusban befizettek 215,958 kor.) A folyó évben január 1-től 181,940 kor. egyenes adót fizettek be (1903. július hó végéig 802,568 kor. volt a befizetés).

Még a fogyasztási adóknál is kevesebb a befizetés. Csak a dohányjövédéknél fizettek be többet, mint a múlt év július havában.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

és egy csapat gyerek buzogányt szed, míg a leány sereg pipacsból és buzavirágból fon koszorut . . .

A nap leáldozóban. Az ég kárpítja lángtengerben ég. Az égen báránnyelű uszkál melynek fodorja vérvörös a nap sugáritul. A munkásnép le teszi szerszámját és a tanyába vonul. A nyáját be hajtják és mély nyugalom száll az egész tájra.

Aztán kigyul az esti tűz, amelyet a vidám munkásnép ül öröül. Az égen fel tűnnek a csillagok milliárdjai, melyekből néha le zuhan egy, mely hosszú fényes utat ír le. Itt elő tűnik a Szent János bogárka, a tücsök czirpel, kellemtlenkedik a szunyogok serege, lágyan sutog az esti szél.

Aztán csend van. — Meg szólal a kis faln harangja melyre aztán minden nyugovóra tér . . .

Csendes éjj van, a falu határán egyszerre nagy viláosság látszik. A vész harang meg szólal, az ebek rémesen vonitnak. Rémulten halad össze a falu és a pusztá népe. A nyugalmat éjjet véskiáltások zavarják meg. Tűz van! . . . Magasra csapott a láng a Balog Julisék házán, mely porrá égett a nász éjszakán.

Az érmelléki borászati kongresszus.

(Második nap.)

— Saját tudósítónktól. —

A kongresszus első napjának rövid volt a maga ideje. Jócskán kölcsön vett ismerkedő estélyénél a másodikéból. A ragyogó kedélyű estének csak hajnali négy óra tájban szakadt vége. Dehát, ilyenkor így is van jól. Aki bort termel és árusít, annak a maga idejében azt is meg kell mutatni, hogy bírja a bort módjával. Bort megissza magyar ember jól teszi, *okkal-móddal* meg nem árthat a szeszi. Hát ez az.

Ám a vigasságot rövid pár órai pihenő után csakhamar a komoly munka követte, a melynek a tegnapi második nap még az elsőnél is erősebb teret, jóval több teendőt nyújtott.

A tanácskozást délelőtt 9 órakor nyitotta meg Molnár Ákos dr elnök. A bejelentések során megemlékezett Apponyi Albert gróf és Dobokay József miniszteri tanácsos üdvözlő és kimentő sürgönyéről. Majd rátért a zsüri döntésére, amelyet a hallgatóság érthető kíváncsisággal és izgatottsággal várt már az első nap délutánja óta. A zsüri egyes kiállítókat diszoklevelekkel tüntetett ki, míg másokat elismerő oklevéllel jutalmazott.

Diszoklevelet kaptak: Bereczky Sándor, Dömsödy Árpád, Lahner Ignácz szentjobbi plébános, Molnár Béla, Némethy János, Penkert Mihály, özv. gróf Pongrácz Vilmosné, Sántha Dezső, Söpping Endre, Stubenberg József gróf, Szébeny Gyula székelyhidi esperesplébános, Székely Gyula, *Szentjobbi apátság*, Zichy Tivadar gróf, Horváth József dr, Kenderessy Lajos, Kovásznay Marcell, K. Nagy Béla, Simontfy Gyula és Berger Miksa.

Elismerő oklevelet kaptak: Vaday Ignác, Bajor Sándor, Bokor István, Boudier Márton, Fábry Sándor, Galambos Antal, Gulácsi Sándor, Kiss Márton, Kolb Gusztáv, Kovács Sándor, Körtvélyesi Gábor, László János, Oláh Károly, Papp Gyula, Szabó József dr, Teleky Károly, Hoór Sylvester, Weisz Adolf, *Nagyváradi püspökség*, Molnár Ákos dr, Farkas Gábor, Lakatos Lajos, Pozsgay Károly, Tóth Sándor, Schwarzer Emil, dr Babos János, Benicz István, Bölönyi Sándor.

A kiállítások népes csoportjában egyébként még a következő szorgalmas, törekvő bortermelők foglalnak helyet: Balogh Lajos, Bujanovics Etelka, Csatári János, Csillik András, Csiha Sándor, Erdei János, Fándli József, Farkas Salamon, Füzeséri Kálmán, Jákó Antal, Kerekes Bálint, Kerekes Lajos, Klein Móricz, Kósa László, Kovács András, Kovács Lajos, Kovács Miklós, Kulcsár József, Kupás Sándor, Lovass Sándor, Molnár István, Molnár Sándor, E. Nagy Sándor, Nyiri János, Nussbaum József, Péchy Imre, Sándor József, Szabó Gyula, Széles József, Szücs József, Tóth József, Tóth Sándor, Törő Imre, Tunyogh Lajos, dr. Vámos Andor, dr. Várady Miklós, Weisz Albert, dr. Both István, Kiss László, Sárossy Károly.

A döntés eredményének ünnepélyes kihirdetése után, amely általánosságban csak fokozta a munkakedvet, rátért a kongresszus a tulajdonképeni napirendre, amelynek tárgysorozata most is a fősúlyt az értékesítésre helyezte. Az első előadást Molnár Lipót a magyarországi bortermelők és borkereskedők országos szövetségének ügyvezető igazgatója tartotta *főadatainkról boraink értékesítése körül*. Tárgyát avatott, biztos kézzel s a hosszas tapasztalat könnyedségével kezelte. Rácz Sándor a budafoki pinczemesteri tanfolyam igazgatója a *borkelésről és a pinczegazdaságról különös tekintettel az érmelléki borokra* értekezett s igen megszivlelendő, okos tanácsokat adott, helyénvaló észrevételeket tett. Mindkét előadás a körülményekhez képest széles alapon dolgozta

fő tárgyat, bő anyagot nyújtott a praktikus ismeretek gyarapítására a szőlőkultúrában.

Bármily figyelemmel hallgatta is azonban a kongresszus a hasznos értekezéseket, a legnagyobb érdeklődés a dolog természete szerint az egész ülés folyamán Szögyény György dr new-yorki kereskedelmi attasé felé fordult. Alig várták, hogy sorra kerüljön a speciális működési kör, amelyben az előadó hazájából távol az ujjvilágban dolgozik, már magában véve fölcsigázta az érdeklődés azon irányítás tekintetében amelyet előadásában majd ujjítani fog. Hozzájárult azonban ehhez nem csekély mértékben, maga az előadás tárgya is. Az az eszme, amelyet Molnár Ákos képviselő elnöki megnyitójában olyan nyomatékosan hangsúlyozott, hogy a magyar boroknak Amerikában is lehetne és kellene jelentékeny piacot teremteni. Rendkívül becses dolgokat mondott el az illusztris előadó hallgatóságának a magyar borból Amerikában.

Az előadás mindvégig élvezetes volt s magas szintájon mozgott. Még több tekintélyt, súlyt és lendületet adott a kongresszusnak, mint amennyit az már amugy is kivivott magának megnyitása pillanatától kezdve. — A kitünő előadás kapcsán igen magas nivóra emelkedett hosszabb vita következett, amelyben Molnár Ákos, Halmai Andor, a nagyváradi Füchsl-czég képviselője és sok más szakember vett részt. A vita végén a kongresszus határozati javaslatot fogadott el, amely azt kívánja, hogy *teremtünk piacot a magyar borknak Amerikában és ennek kivételére a magyar borgazdák egyesüljenek és az országban szervezkedjenek, a kivített a magyar bortermelők és borkereskedők országos szövetségére bizzák.*

A kongresszus lelkes éljenzéssel és tapsal honorálta a pompás előadást s jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az előadónak. Ezzel aztán a második nap is befejezte tanácskozásait s a zöld asztalt fölváltotta a fehér, a gondok szürkességét meg a jóságos derűt.

Diszbankett következett az ülés után a fürdőháznál. A bankett igen nagy látogatottságnak örvendett. Jó magyar szokás szerint számos pohárköszöntő hangzott el, melyek során Pongrácz Jenő gróf a királyra, Molnár Ákos dr a jelenlevő diszelnökökre Pongrácz Jenő és Stubenberg József grótokra, Fándly József a kongresszus tagjaira, Nagy György királyi tanácsos a kongresszus elnökére Molnár Ákos dr-ra, Molnár Lipót a végrehajtóbizottságra, Hajós Emil dr ügyvéd pedig a sajtóra ivott áldomást. A bankettet Adám Gusztáv jónévű vendéglője állította ki általános megelégedésre.

A délután második felében a kongresszusi tagok egy része a székelyhidi, ugynevezett nagyhegyi szőlőket nézte meg, aztán pedig az egész társaság özv. gróf Pongrácz Vilmosné nagykágyai szőlőjének és pinczészetének megtekintésére indult.

A kongresszusnak ma van az utolsó napja, amelyet *bál* rekeszt be. A bál iránt széles körökben nagy éadeklődés nyilvánul.

Békekötés után.

A szerződés hatása.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) Tokióból Londonba érkezett tudósítások szerint sokáig tartózkodtak attól, hogy a békekötés feltételeit hivatalosan közöljék. Számi

tottak arra, hogy a nép nem szívesen fogadja majd a békekötés feltételeit s hogy amilyen népszerű volt a háboru, olyan népszerűtlen lesz a béke. Ebben a várakozásukban nem is csalatkoztak. Sachalin kettéosztását és a hadikárpótlásról való lemondást csufos kapituláczióknak mondja a nép és minden ott tartózkodó európai tudósító jelentése abban egyezik, hogy a Komura kormány bukását jelenti a megkötött béke. A külföldön terjesztett véleményyt, hogy Japán pénzügyi okokból volt kényszerülve megkötni a békét, tokiói pénzügyi előkelőségek merő kombináczióknak és abszurdumnak mondják.

Ellenkezőleg; kijelentik, hogy Japán a legnagyobb könnyedséggel még teljes három esztendeig folytathatta volna a háborut. Sachalin felosztását durva hibának tartják, a mely csak arra alkalmas, hogy egy jövő nagy háborut készítsen elő. Alapos ok van annak föltevésére, hogy a japán törvényhozásban mindjárt a képviselőház első ülésén viharos jelenetek fognak lejátszódni. A békekövetek fogadtatásától is ugyancsak fázna Tokióban. Portsmouthban az egyik békekövet annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a delegátusok, ha Tokióba visszatérnek, alighanem megköveztetnek, dinamittal üdvözlöttenek. A nagyobb tokiói újságok felháborodva tárgyalják a japán delegátusok engedékenységet. Vannak nagyobb orgánusok, amelyek mérsékeltek és kijelentik, hogy előbb meg kell ismerni a békeszerződés teljes szövegét, mielőtt a kormány felfogását és elhatározását elítélnék. A »Nisi-Nisi« azt írja, hogy mindtárt a kényelmetlenség érzése szállotta meg, amikor hallotta, hogy Németország és Franciaország Roosevelt fáradozásait támogatja. Ez az érzés még növekedett, amikor egy orosz követ azt a kijelentést tette, hogy a békekilátások az angol-japán szövetség lehetősége folytán megjavultak.

Budapest, szeptember 6. (Saját tud. táv.) New-Yorki jelentések szerint Takahira megczáfolja azt a hírt, hogy Japánban forradalom tört ki. A szerződés aláírása csak azért késett, mert az oroszok a tegnapi napot, mely a biaojangi csata évtordulója, szerencsétlennek tartották és nem akarták a szerződést ezen a napon aláírni.

Az aláírás.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. távirata) Londonból jelentik, hogy a nenhauziri kormányzó számos fotográfusnak, újságíróknak és asszonynak belépő jegyet adott, hogy jelen lehessenek a békeszerződés aláírásánál. Vitte ezt kifogásolta s csak az újságíróknak akarta megengedni a belépést. Komura azt kívánta, hogy csak néhány előkelő állambivatalnok legyen jelen.

A szerződést felolvasták a meghatalmazottak jelenlétében és felolvasás közben az egyik delegátus közbekiáltott. A titkár félbehagyta az olvasást és konstataálták, hogy a szerződésbe egy kisebb grammatikai hiba csuszott be, melyet nyomban kijavítottak. Ezután visszavonultak a tanácskozó terembe, újra felolvasták francia és angol nyelven, miután 4

példányban aláírták. Két katona azonnal kísietett és az épület előtt elkiáltották:

— All right!

Az őrség parancsnoka tisztelgett és jelt adott 19 ágyulüvére. A delegátusok még néhány szót váltottak egymással. Rosen báró japánul mondta Komurának:

— Az orosz czárnak nevében kijelentem, hogy végtelenül boldogok vagyunk a békeszerződés aláírásáért, mely véget vet a háborunak, amely népünket oly nehéz megpróbáltatásoknak vetette alá.

Komura szintén örömet fejezte ki. Ezután Witte karonfogta Komurát és Rosen tolmácsolásával azt kérdezte tőle japán nyelven:

— Mikor utazik ön el?

— Csak e hét végén — felelte Komura — mert előbb még megakarom látogatni Kanadát.

Az utcán álló tömeg az ablakon át látta, amint a két államférfiu melegen kezét szorított egymással. Az oroszok szintén a templomba mentek.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. távirata.) Londonból jelentik, hogy a portsmouthi békekonferencia záró jelenetéről a következőket sürgönyzik: Tegnap egész nap zuhogott az eső, de egyszerre kisütött a nap. Komura felnézett az égbe s így szólt: ez jó jel! — Három órára mindnyájan együtt voltak az arzenálban. Háromnegyed négy órakor jelentette Szató, hogy minden rendben van, alá lehet írni a szerződést. Witte kivett zsebéből egy arany tölthető tollat s mind a négy példányt aláírta. Hasonlóképen a többi. Az eseményt azonnal megsürgönyözték Rooseveltnek.

A békeszerződés aláírását jelző üdvözlések eldördülése után megkondultak a portsmouthi, new-castlei és kitterii templomok hangjai. Mindenfelé lobogókat tűztek ki.

Miután Witte és Komura a gratulációkat fogadták, Rossen báró hosszabb beszéd végén így szólt:

— Ellenfelek voltunk, de most barátok vagyunk s reméllem, azok maradunk mindörökké. Erre mindnyájan kezét fogták. Komura is rövid beszédben válaszolt. Majd bevonultak a szomszéd szobába és pezsgős áldomást ittak.

Korea tiltakozik.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) Newiorkból jelentik, hogy Nyolczezer Havaiban élő koreai tiltakozást nyújtotta be Roosevelt elnökhöz az orosz-japán békeszerződés ellen azt állítják, hogy összesen 12,000,000 számító népük felfogását tolmácsolják, amikor a fenyegető japán zsarnokság ellen amerikai segítséget kérnek. Kérélmüket azzal indokolják, hogy utalnak az Egyesült-Államoknak Koreával fenálló szerződésére.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 7. Közigazgatási ülés a városnál d. u. 3 órakor.
Szept. 10. Kerékpárverseny a Sport-téren d. u. fél 3 órakor.

Szept. 10. D. e. 11 órakor a Harmonia rendkívüli közgyűlése a polgári fiúiskolában.

Szept. 16-17. Lóverseny.

Szept. 23-25. Lövészegylet tenisz-versenye.

Szept. 24. Ügető versenyek a nagyvárad gyepen.

* **A villamos vasut állomása a nagy-piaczon.** A nagyvárad városi villamos vasut r. t. azon kérelmet intézte a városhoz, hogy a Nagypiacz-téren az eddigi teher fel- és leadó állomás továbbra is meghagyassék, vagy a piac területén alkalmas helyen azt újból felépíttessék. A városi főmérnök tegnap előterjesztést és véleményes jelentést adott be a tanácshoz. Ebben elfogadásra ajánlja a társulat azon tervét, hogy az állomás az áruraktár mellett, a loczikonyhák helyén engedélyezhessék. A Zöldfa-utcától a fazekasok jelenlegi áruló helyén keresztül vezetessék az új vonal a feladó állomáshoz s innét a közraktár mögött diagonal vasut vonallal kapcsolassék össze a régi sertés vásártéren levő vágány. Ugyanez alkalommal javasolja a főmérnök, hogy a mostani cigánytelephez hasonló laczikonyhákat telepítsék ki az állatvásártérre, vagy a széna piaczon vasbódékban helyezték el, mint Debreczenben a Dégenfeld-téren van.

* **Mezey Mihály tüzoltófőparancsnoki jubileuma.** A Mezey Mihály tüzoltóparancsnoksága negyedszázados jubileumának rendezése felkéri azokat, akik a jubileum napján 9-én este a Mezey Mihály tiszteletére rendezendő diszvacsorán megjelenni akarnak, hogy vacsorajegyüket ma csütörtök estig Diósi Soma alparancsnoknál (Alapi-utca, saját ház) megváltani szíveskedjék.

* **Megsértett ipargyakorlási jog.** Özv. Végh Edéné sütő iparosnő férje halála után tovább folytatta férje iparát s hogy az üzlet jobban jövedelmezzen a sütődéje a múlt órá Grósz H. sütőiparosnak adta ki, azonban a köztük lévő szerződést szeptember elsején felkellett bontani, a szerződés felbontásáról úgy látszik Grósz nem akart tudomást venni, hanem szombaton beállított a sütődébe és ott süttetni akart, e jogtalan eljárása ellen a tulajdonosnő sógora Péczy József tiltakozott és a sütődé ajtaját bezárta a kulcsokat magához vette. Grósz panasza ment és a rendőrség részéről Kemény rendőr biztos és egy másik rendőr, csakhamar megjelentek a sütődé előtt ahol akkorára már nagy csődület jött össze és Véghné megsértett joga mellett bizonyítottak, azonban Kemény rendőrbiztos nem vette figyelembe azoknak állítását, hanem a sütődé kulcsát Grósznak adatta ki. A tömeg, mely nagyjából a közeli háztulajdonosokból állott méltatlankodva fogadta ez épen nem salamoni ítéletet, és a kellő lépéseket megtette az ügy igazságának kiderítésére.

* **A kálvária és Tisza István.** Iskolatársak találkozásán rendszeren sok kellemes emlékeket elvenitenek fel, amely kellemes emlékek nem kevésbé vannak a torokra. Ez a hatás kettős irányban nyilvánul. Először is a torkon könnyebben csuszik le az itóka. Másodsor a torkon könnyebben csal ki az itóka kedélyes, tréfás nyilatkozatokat.

Igy tréfálta meg Magyarország volt erősekü miniszterelnökét egy szegény református lelkipásztor, Nánássy Imre mezőtelki-i lelkes.

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-ter 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők. Paplanok és matraccok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések 9 0 0 0 0 0 vidékre bérmentve küldetnek. 0 0 0 0 0 0

Nánássy iskolatársa volt Tiszának s természetesen részt vett azon az összejövetelen, melyen Tisza és volt iskolatársai egymásnak találkoztak. Mikor már emelkedett volt a hangulat, feállott Nánássy és poharat köszöntött Tiszára, akiknek politikai pályáját kálváriai uthoz hasonlította.

Nem tudjuk, az épületes hasonlat minő hatást kellett az érdekes gyülekezetben. Annyi bizonyos, hogy Tisza István sietett a hasonlat ellen tiltakozni s a baráti szeretet eme ritka megnyilvánulását — nem köszönte meg.

*** A nyomdászok egyesületének jubileuma.** A magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők szakegyesülete tiz éves fennállását ünnepli e hónapban s ez alkalomból a szakegyesület nagyvárad kerülete 1905. szeptember 10 én, délelőtt 10 órakor, az építőmunkások szakegyesülete helyiségében (Szacsavay-utca 24. szám a.) matinéval egybekötött disz-közyülést tart a következő műsorral:

1. Nyomdász induló. Előadja: a szakegyesület énekkara.
2. Ünnepi beszéd. Tartja: *Bernáth József*, szakegyesületi elnök.
3. Tiz év története. Alkalmi költemény. Irta: Csizmadia Sándor. Szavalja: *Schlínger Márton*, szakegyesületi tag.
4. Szervezett munkások helyzete a társadalomban. Irta és felolvassa: *Nagy Mihály* a »Nagyvárad Napló« belmunkatársa.
5. Alkalmi költemény. Irta és felolvassa: *K. Kürti Lajos*, szakegyesületi tag.
6. Záróbeszéd. Tartja: *Breitner Károly*, a szakegyesület elnöke.

*** Nem lesznek ellenőrzési szemlék.** Már említettük, hogy a honvédelmi miniszter intézkedéséből a folyó évben nem tartják meg a szokásos ellenőrzési szemléket. Az érdekeltek megnyugtatása és tájékozása céljából a város katonai ügyosztálya most a következő hivatalos hirdetményt adta ki: Közhírré teszem, hogy a közös hadsereg és a m. kir. honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi, valamint a népfőlkelők időszaki jelentkezései a f. évben nem tartatnak meg. A tiszti jelentkezések azonban az eddigi módon teljesítendők. Nagyvárad, 1905. szeptember hó 7-én. *Darvassy Lajos* tanácsnok.

*** Megszurta a ozimboráját.** Sulyos kimenetelű gyilkossági kísérlet történt tegnap délután Várad-Velenczén. Nagy István bihari illetőségű napszámos ember együtt lakott Bárdi Ferencz napszámos czimborájával a várad-velencei Gondos-féle házban. Tegnap otthon pálinkázás közben összeszólalkoztak s Nagy István valami kemény szóval megsértette czimboráját. Látszólag elmúlt köztük a háboruszkodás s Nagy István ledült pihenni s elszunyókált. Ezt az alkalmat felhasználta Bárdi Ferencz s egy garasos bicskával mellbe szurta Nagy Istvánt. A sulyosan sérült embert magára hagyta s véres tettetől megrémülve, elindult a rendőrségre. Az utcán találkozott Réthy rendőrkaplással s elébe állott:

— Gyilkos vagyok, vigyen be.

Réthy előbb nem akart hinni szavainak s midőn egy kis fiu is ijedve megerősítette Bárdi szavait, a vérengző napszámost elfogta. A sulyosan sérültet a mentők beszállították a biharmegyei köz-kórházba. Sebe annyira sulyos, hogy életbenmaradásához nincs semm remény.

*** Rablótámadás mint mese.** Ifj. Agott Sándor hegyközpályai lakos, a minap nagy komolyan magából kikelve panaszt tett a bihari csendőrparancsnokság előtt, hogy őt Nagyváradról való hazatérében a Püspöki országúton három ember megtámadta és pénzétől akarta

megrabolni. O azonban erősen védekezett s az emberek egyikét Somogyi Imrét megfogta, a másik kettőt pedig megszalasztotta. Somogyi Imre a csendőrparancsnokság előtt tagadta, hogy ő ifj. Agott Sándort megtámadta volna sőt ellenkezőleg azt adta elő, hogy ő Agott Sándorral az uton találkozott és ez őt barátságosan meghívta a falujába sőt azzal kecsegett, hogy a nővérét hozzá fogja nőül segíteni. A csendőrparancsnok így nem tudván eligazodni a vádló és vádlott homlokegyenest ellenkező beszédjén, elhalasztotta a nyomozást. Majd pedig később, minthogy időközben ifj. Agott Sándor Nagyváradra jött és itt munkát vállalt, a bihari csendőrparancsnok tovább folytatása végett megkereste a nagyvárad rendőrséget. Itt aztán kitudódott, miért ellenkezett annyira a két ember vallomása. Ifj. Agott Sándor a Somogyi Imre védekezésére kihallgatván, eleinte fenntartotta a vádját Somogyi ellen, de később ellenmondásokba keveredett és bevallotta, hogy a rabló történetéből egy szó sem igaz és azt csak azért gondolta ki és Somogyi Imrét csak azért vitte magával, hogy a falujában a hősiességével eldicsekedhessék a kedvese előtt. Ifj. Agott Sándor ellen hamis vádaskodás miatt most hivatalból indította meg az eljárást a rendőrség.

*** A vonat halottja.** Lapunk keddi számában megírtuk, hogy *Glicze* Vaszali dusesdi lakost, midőn heti munkáját a dobresti erdőiparvállalatnál elvégezte s szombaton este hazafelé ment, a vasúti sinen ballagott. Jött azonban a vonat s a szegény embert elkapta a sötétben s derékban kettévágta. A rémes eset okául akkor a szerencsétlen ember ittas állapotát jelentették, most azonban utólag kiderült, hogy a szegény ember süket volt és nem hallván a vonat zakatolását, úgy esett meg vele a szerencsétlenség.

*** Az osztályorsjáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki — nyere-ményenyl:

100.000 koronát nyert: 68860.
30.000 koronát nyert: 66303.
20.000 koronát nyert: 46631.
15.000 koronát nyert: 89745.
5000 koronát nyertek: 68905 102897.
2000 koronát nyertek: 11048 15567 30079.
1000 koronát nyertek: 1316 13349 50568 84165.
500 koronát nyertek: 824 1556 2685 3866 6144 6503 11875 13023 13367 14439 15446 18468 18769 29644 29713 31124 33974 35671 36293 43083 43191 43820 44165 52417 56697 57543 59433 60794 61426 62886 63511 64388 66682 71794 77364 78127 78464 79498 80283 86661 88244 88781 89391 89852 93805 95642 101730 101927 108805 109169.

*** Szökevény cseléd.** *Harangi Pálné* szül. *Karácsony Zuzsánna* b. ujfalui illetőségű 24 éves cseléd tegnap előtt délután lakásadó-nőjétől özv. *Bagosi János*nétól többrendbeli ruha ellopása után megszökött. De még szökése előtt fölkereste *Molika Mihályt* akivel nemrégiben vadházasságban élt és ennek nyitott ládájából 80 korona pénzt és több korona értékű ruháneműjét is ellopta. A jeles hölgy *Vincze István* borbélysegéddel szökött meg. Károsok panaszára a rendőrség az eljárást megindította.

*** Időjelzés.** A magyar királyi központi meteorológiai intézet időjelzése szeptember hó 7-ére: *melegbb, derült, száraz.*

Pannonia étterme és télikert.

Első minőségű **Dreher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel
KARNER GYULA vendéglős.

x **A Polgári takarékos és segély szövetkezet** befizetései e hó 8-án azaz pénteken ünneb miatt délelőtt 9—11-ig teljesítendők.

IRODALOM.

A papi rend Lohmann János német jezsuita, a kultur harcz egyik üldözött papja »Über den Priesterstand« című kitünő munkáját *Jankovics* István esztergomegyházmegyei áldozópap, vágyszerdahelyi káplán magyarra fordította.

A könyv a papi hivatásnak és életnek hü képét rajzolja megkapó, vonzó színekkel. Akik még nem ismernék és meg akarják ismerni, ha komolyan, átgondolva olvassák el a könyvet, akkor megértik belőle a papi hivatást és méltóságot a maga teljes fonségében és megszeretik. Akik hivatást keresnek, ilyen munkák közelebb vezetik hozzá őket. A papok viszont, akik lelkiolvasmányul használják a művet, újra, meg újra szemük előtt látják örök parancsként az ideális papi hivatást. Szigoru teológikus szellem hatja át a munkát, amely a végső követelményeit, alapprinczipiumait nem a jószándékból, hanem a hit tiszta forrásaiból származtatja le. Erősen aszketikus irány vonul végig a könyvön, amely joggal ambicionálja magának, hogy *Manningnak az örök papi méltóságról írt remekműve* után soroztassék.

A jeles linzi *Kvartalschritz* írja ezeket a német eredetiről, amelyet a fordító a herczeg-primás jubileuma alkalmából rendezett sajtó alá magyar nyelven. A fordítás gondos, magyaros, mindenben igyekszik a nagybecsű munkát kellő nivón visszaadni. Kiállítása a Stephaneumot dicséri. Füzve 2 kor. 70 fill. Kötve 3 kor. 70 fill. Megrendelhető a szerzőnél *Vágyszerdahelyen*, Pozsonymegyében, valamint a *Szent-István-Társulat* könyvkereskedésében Budapesten, IV. Kecskeméti-utca 2.

(h.)

SZÍNHÁZ.

Mahler igazgató vád alatt. Mahler Gusztáv a bécsi udvari opera igazgatója, hamis tanuvallomás alapján csaknem vád alá került. Az ügy előzményei ugyanis a következők: Neidl operaénekes egyik tavalyi próbán szerencsétlenül járt. Mahler igazgató idegessége következtében korábban eresztették le ugyanis a függőnyt és ez teljes sulyával Neidl fejére zuhant. A szerencsétlenül járt művész olyan sulyos agyrázkódást kapott, hogy felépülése után többé képtelen a színpadra lépni. A kincstárt nagyobb kártérítési összeg erejéig perelte és különösen Mahler igazgatóra háritotta a felelősséget a bekövetkezett balesetért. Mahler igazgató azzal védekezett, hogy egy bizonyos határvonalat, az ugynevezet rendőri vonalat és a szakértők rendelkezésére bocsátott színpadi tervben veressel jelzett u. m. művészkört nem lett volna szabad átlépni az énekesnek, akkor nem jutott volna a függőny veszedelmes közelségébe. A szabályzat ezt valóban elő írja, de a temperamentnos művészek, bizony a sugólyukig is eljönnek, nem ritkán a karmester, vagy az igazgató kívánságára. Mahler igazgatót a szenzációs per folyamán most az a vád terheli, hogy a szakértők elé hamis tervet adott. Ezen az alapon meg is akarták ellene hamis tanuvallomás címén idítani a bünyenyítő eljárást, de miután nem volt bebizonyítható, hogy Mahler igazgató tudatosan követet volna el hamis tanuvallomást, az eljárást ellene beszüntették. Színházi köröket igen élénken foglalkoztatja ez a pör, mert vigyázatlanság folytán minden színháznál hasonló szerencsétlenség eshet meg.

Igazságszolgáltatás.

Ítélet az uri gyilkos fölött. Tegnap hoztak ítéletet Rimaszombatban abban a szenzációs bűnpörben, amelynek tárgya, hogy özvegy Kerepesi Jenőné született Sontagh Terézt és házvezetőnőjét Reisz Máriát meggyilkolva találták. Rigó Gyula és Fabra János 18 éves legények a vádlottak, akik azt vallatták, hogy őket a meggyilkolt unokája, Sebők Iván bérelte fel. Sebők le lett tartóztatva, de orvosi vélemény alapján gyenge elméjűség miatt beszámíthatatlannak mondták ki. 68 tanut idéztek a tárgyalásra. — Rigó és Fabra beismerték tettüket. Elmondták, hogy előbb Reisz Máriát ütötték agyon karóval és fejével és Rigó nagykéssel elvágta az urinő nyakát. A vádlottak megmaradnak állításuknál, hogy a gyilkosságra Sebők bérelte őket. A tárgyalás hajnalban ért véget. Az esküdtek bűnösnek mondták a vádlottakat és a törvényszék 15—15 évi fegyházra ítélte őket.

SPORT.

Ügető vesenyek Nagyváradon.

A biharmegyei gazdasági egyesület verseny rendező bizottsága Nagyváradon ügető versenyt rendez. Az ügető versenyek a folyó évben a beregszászi ügető versenyek miatt nem a nagyváradi löversenyekkel kapcsolatosan, hanem egy héttel később, szeptember 24-én tartanak meg.

Az ügető versenyekre a nevezési határidőül 1905. szeptember 18. este 8 órára van kitűzve. Az ügető verseny a következő tervet szerint lesz megtartva:

I. *Biharmegyei díj.* Kettős fogatok négy ülésű, négy kerékű kocsikban, kivéve a golyós tengelyű és pneumatikus kocikat. Díj 800 korona, melyből 500 korona Biharvármegye díja, 300 korona egyleti díj. 500, 200, 100 korona. Futhat minden Biharvármegyei birtokos és lakos tulajdonában lévő Biharvármegyében tenyészett ló. Táv. 5000 méter.

II. *Nagyvárad város díja.* Egyes fogatok. 650 korona, melyből 500 korona Nagyvárad város díja, 150 korona egyleti díj. — 500, 100, 50 kor. Futhat minden be földi ló. — Táv. 2500 méter.

III. *Magyar kir. földművelésügyi miniszter ur díja.* Kettős fogatok. Négy ülésű, négy kerékű kocsikban, kivéve a golyós tengelyű és pneumatikus kocikat; 700, 200, 100 korona. — Indulhat minden magyar ló bandazse nélkül, legfeljebb csak bokavédővel. — Táv. 7000 méter.

IV. *Báró Mannsberg Ernő emlékvérseny.* Egyes fogatok. 450, 100, 50 kor. Olyan be földi lovak részére, melyek még egyes versenyt nem nyertek. — Táv. 2500 méter.

V. *Vígásvérseny.* 500, 200, 100 korona olyan kettős fogatok részére, melyek az I. és III. számú versenyeken átmentek, ugyanazon kocsi-val, az első díj nyertesei kizárva. — Ezen versenyre a nevezés kötelező mindazon fogatokra, melyek az I. és III. számú versenyben nevezve lettek. — Táv. 3750 méter.

TÁVIRATOK.

A vádirat bizottsága.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) A kormány vádiratát szerkesztő bizottság tagjai: *Apponyi* Albert gróf, *Bánffy* Dezső báró, *Darányi* Ignác, *Zichy* Aladár gróf, *Polónyi* Géza, *Holló* Lajos és *Vázsonyi* Vilmos. A bizottság elnöke *Darányi*.

A belügynök mandátuma.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) *Krassószörénymegye* állandó választmánya a németbogsáni választást szeptember 27-ére tűzte ki. *Kristóffy* győzelme előre is bizonyosnak látszik.

Justh és Josipovich.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) *Justh* Gyula pénteken reggel látogatja meg *Josipovich* volt horvátminisztert *Jalkoveczen*, birtokán. Szombaton mindketten *Zágrábba* mennek. *Justh* vasárnap már ismét *Budapest*en lesz.

Dési és a választói jog.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) *Dési* Géza a kormány felhivatalosának jelentése szerint már elkészült az általános választási jogra vonatkozó törvényjavaslatával. A törvényjavaslatot indítvány alakjában fogja *Dési* betérjeszteni s evégre már szeptember 14-én bejegyzi a Ház indítványkönyvébe.

A csetneki rablógyilkosok.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) *Rigó* Gyulát és *Pabrák* Jánost, akik a múlt év december havában csetneken két védtelen agg nőt kegyellenséggel meggyilkoltak a rimaszombati törvényszék, miután koruk miatt fölakaszthatók nem voltak, 15—15 évi fegyházra ítélte. *Sebők* Ivánt, aki ebben a dologban értelmi szerző volt, a bíróság gyöngé, hibás elméjűség czímén fölmentette.

Passzív ellenállás.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) *Kolozsmegye* a kormánynak nagy többséggel bizalmatlanságot szavazott.

A hadgyakorlatokról.

Szekna, szeptember 6. Ma reggel a király a hadgyakorlatokra utazott.

A Zeysig-röpirat.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. távirata.) A Pol. Ért. arról értesül, hogy a hírhedt *Zeysig-röpirat* szerzőjét az ellenzék már ismeri. A parlament első ülésén nyilvánosságra fogják hozni.

A német trónörökös huszárbravurja.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) *Berlini* jelentés szerint a német trónörökösökről következőket írják a lapok: Midőn a trónörökös tegnap százada élén a parádéről visszaérkezett, a tömeg kíváncsian toladott körülötte. Egy kis fiu hozzá futott és majdnem a lóva alá került. A trónörökös felkapta és a tömeg hurrázása közben maga mellé ültette a lóra és úgy vonult tovább.

A gázgyári sztrájk.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) A gázgyári munkások sztrájkba léptek. A gázgyár egyelőre 36 órára el van látva gázzal. Addig tehát bírná. Az esti órákban hire jár, hogy a munkaadók és munkások között fölmerült differenciákat sikerült zaj nélkül, békésen elintézni. A munkások e szerint már holnap munkába állanak.

Tűz egy templomban.

Róma, szeptember 6. Ma reggel a *Szent-Cecilia* templomban tűz ütött ki. A tető beomlott. A tüzet sikerült lokalizálni.

A kolera.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. távirata.) A *berlini* tegnapi reggeli lapok jelentése szerint, egy *charlottenburgi* kereskedő tegnapi gyanus tünetek között megbetegedett. Valószínűleg kolera. Beszállították a kórházba és elkülönítették. Kelet Poroszországban tegnap is újabb megbetegedés és 2 haláleset fordult elő.

Konstantinápoly, szeptember 6. Ugy szárazon, mint vizen Európából érkező utasokat hivatalosan megvizsgálják.

Budapest, szeptember 6. (Saját tud. táv.) Mint *Bécsből* jelentik, a legfelsőbb orvosi tanács szombaton fogja megállapítani a legszükségesebb óvintézkedéseket a kolera-val szemben.

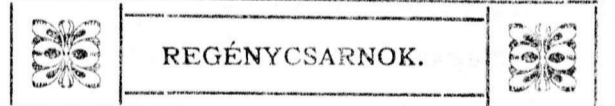
NYILTTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

**Az „Első nagyváradi
Czipő- és Csizmagyár”
Moskovits Farkas és Tsa**

kicsinybeni eladási üzletében.
(*Kossuth-utca*, régi rendőrségi épület.)
helyi kis iparosok által készített kézmunka czipők kaphatók eredeti gyári szabott áron, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:
Moskovits Farkas és Társa
Telefon: 417. Szabott áron.

REGÉNYCSARNOK.

Szomszéd kisbojtárja.

— Elbeszélés. —

Írta: **Akhandesz** István.

Csukló zokogással borult, a legény vállára, ki el nem tudta gondolni, hogy mi lelte ezt a büszke szép leányt.

Ezelőtt még észre se vette ha találkozta, mindég azt vélte érezni szemeiből, mintha mondaná »te szolgál.»

Nem is törődött vele, minek is gondolt volna »erre a» nebánys virág» forma lányra, ő szegény, amaz gazdag. Sárberék legmódosabb emberének, *Tóth Imrének* egyetlen, szépséges lánya.

Soká nem tudott szólni a lány, a kitörő indulattól.

— *András!* szóló végre, mért olyan idegen maga én hozzám? — Hisz én már régen, nagyon régen szeretem, maga még rám se néz! Azért bánok úgy *Magdával*, mert magát szeretem. *András!* szeressen maga is egy kicsit. Szeressen egy boldogtalan lányt, inkább leszek én is szegény. Nem lehet az rossz, leszek hűséges párja csak szeressen. Feledje el *Magdát*, hisz ő úgy se szereti magát oly igen nagyon, mint én.

— *Klári* leikem! nem szerethet maga a talu leggazdagabb emberének egyetlen lánya. Az édes apja büszke, akaratos ember, ismerem.

Soh' se tudná a szegény szolgát családjába fogadni, vagy ha igen, akkor jaj lenne nekem. — Nem lennének mi boldogok Klári! folytatá a legény. Ki nézné a falatot a számból az öreg, oszt' nem dolgoznék neki soha eleget. Aztán lássa, nekem is csak megvan a magam büszkeséggel ha szegény vagyok is, de nem néz rám görbén senki, hát eztán se nézzen.

— Oszt' tudja Klári, hogy én már szeretek egy szegény árva lányt a Magdát. Árva ő is, én is, egymáshoz illünk.

Nem szólt aztán egyik se, a lány indult a faluba, András pedig terelte nyáját a »nyirfás« felé, hol délelőt szokott tartani. Leterítette subáját és előkereste tarisznyájából az enni-valót, és elkezdett falatozni, de csak meg-meg állt az evésben, esze, szeme, máshol járt. Isten tudja hol! Magda, Klári, jutottak eszébe.

Klári! A szép gazdag lány, — szereti, — sirt. — Ej, igaz is az! Talán bolondság tőle, nincs más dolga irigylő boldogságukat. Megakar rontani két szerető szívet. Elbizakodott lány, bolondítja a falu minden gazdag legényét. Ördögi vágy lepte meg a szívet bizonynyal, most meg a szegény legényeket akarja bolondítani.

— Hó-hó! üt hómlokára a legény,
— Megállj csak te rossz szívu teremtés!
majd megmutatom én neked, hogy nem lehet mindenkivel olyan könnyen játszani!
Oszt' ha elég bolond hinni hát a szemébe kaczagsz ugy-e?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szept. 6.

Buza okt. — — — —	15.86
Rozs okt.-re — — — —	12.84
Tengeri április 1906. — — — —	16.74
Zab ápr. ra — — — —	12.22
Bépeze aug.-ra — — — —	24.90

Értéktözsde.

Budapest, szept. 6.

Osztrák hitelrészvény — — — —	669.25
Magyar hitelrészvény — — — —	782.75
Leszámitoló bank — — — —	474.—
Rómamurányi — — — —	588.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	675.—
Közuti vasut — — — —	572.—
Városi villamos vasut — — — —	314.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 szept. 6-án.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	1.16
Magyar koronajárdék 4% — — — —	96.20
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	87.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	96.75
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	97.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölesön — — — —	217.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — —	166.—
Osztrák járdék papírban — — — —	100.30
Osztrák járdék ezüstben — — — —	101.20
Osztrák járdék aranyban — — — —	119.50
Osztrák korona járdék — — — —	100.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.35
Magyar hitelbank részvény — — — —	787.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	679.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	675.50
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.08
Német birodalmi márka — — — —	117.40
London vista — — — —	239.87
Páris vista — — — —	95.37
20 márkás arany — — — —	23.49

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

1005—1905. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad kir. törvényszéknek 1905. évi 14160. P. számú végzésével Szokoly Tamás tőmeggondnok ügyvéd által képviselt vb. Lux és Löwy cég csődügyében a csődválasztmány javaslata alapján a csődtömeghez leltározott, a csődválasztmány által bemutatott jegyzékben összeirt követelésekre a fenti számú végzés folytán az árverés elrendeltetik, annak Nagyváradon a Törvényszéki palota árverelő helyiségében leendő megtartására határidőül 1905. év szeptember hó 20 ik napjának délelőtti 11 órája tüzetik ki, mikor a fent jelzett követelések azon megjegyzéssel, hogy azok valódiságáért, fennállásáért, behajthatóságáért, a csődtömeg szavatosságát nem vállal a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Nagyváradon. 1905. évi szeptember hó 4 napján.

Csathó Jenő

1901.

kir. bír. végrehajtó.

HIRDETMEY.

A »Biharmegyei takarékpénztár« 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határoza értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és **mai naptól kezdve**

600 kor. névértékű részvényekre

kicsérletnek; és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében **1 drb. új 600 korona névértékű részvény adatik ki.** Nagyvárad 1905. június hó 5-én.

Biharmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.

Világhírű

előpataki gyógyviz

Számtalan elősmerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.

2. **Alteti vérbőségben, vérpan-gásban, aranyérben** s az ezzel járó **rászkór s kedélykór** szokásos székrekedéseinek.

3. **Máj- és lép-daganatokban**, az epe kivezető csöveinek **hurutos bántalmainál, sárgaságban, epékövekben**, a poszgerj és váltólázakból származott lépda-goknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló **hőszám zavaroknál, a görvélykór** torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál,

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a kezdődő **húgykő és fő-vény-lerakódás** eseteiben kitűnő **húgy-savoldó.**

6. **A méh idült tömüléseinek, dagai-nál, fehér folyás s rendetlen havad-zásnál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifej-lődését vas és méz tartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embe-reknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

A

„Nagyvárad Hítelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses
jelzálogkölcsonöket

nyujt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozásu kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó

számlára:

6 hóig elhelyezett 5%-os kamatot összeg-után 5%-os fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat

Értékpapírok, ékszerék és terményekre

előleget ad. Az igazgatóság.

AJTAY GYULA ÉS TÁRSA

női-divat, férfi-divat, fehérnemű, rövidáru üzlete szeptember
hó 10-én megnyílik

Nagyvárad Bémer-tér, a Pannonia-szálloda mellett.

„MERKUR”

Kereskedelmi és mezőgazdasági termékek
ingók- és ingatlanok, házak,
üzletek, földbirtokok és bérletek vételét és el-
adását közvetíti.

Bank-törlesztéses- jelzálog-állami, me-
gyei-városi és magán-
tisztviselő kölcsönöket olcsó kamatláb mellett
kieszköztől.

Ertékpapírok vétele és eladása.

Tőzsdei megbízások. Reclamok

terjesztését.

Hirdetések felvételét az összes bel- és
külföldi lapokban nyomtatvá-
nyok megszövegezését, címzését és kibocsá-
tását.

Információkat beszerez a legszélesebb kör-
ben úgy kereskedelmi, mint
családi ügyekben a legnagyobb discretió és
pontosság mellett a

„MERKUR”

Kereskedelmi ügynökség Nagy-
Váradon.

Szent János-u 6

1263

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értési a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legoljebb 3-4 watt fogyasztá-
közönséget, hogy tással egy-nyáknak, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), sárga
fényképesz lámpák és nernst-lámpák különlegességei ugyancsak kártell áron
kerülnék eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-
nyáknak 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ívlámpák árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló
szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmeny. Költségvetések ingyen.

Kiadó ház.

A kálvária-utcai 74. számú
magános ház, kényelmes lakás-
sal november 1-től olcsó
áron kiadó.

Felvilágosításokat ad özv.
Rechtne B. Zsófia, Szaniszló-
utca 30. 1298.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban
4 utcai szoba s a hozzá tartozó mel-
lékhelyiségekből álló emeleti lakás 1905.
november 1-re kiadó.

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-
tárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1262.

H i r d e t m é n y.

Biharmegyei Takarékpénztár zálogháza

szeptember hó folyamán

árverést tart.

Felkéretnek a zálogjegy tulajdonosok jegyeik
rendezésére.

Biharmegyei Takarékpénztár